

JAZ IMAM RODOVNIK, KAJ PA TI?

Raziskovalno področje: Biologija

Raziskovalna naloga

Avtorica: Ina Maja Ribič

Mentor: Irena Prosenjak

Somentor: Radmila Drvarič

Maribor, 2024

KAZALO

1. UVOD	1
1.1 Cilji in hipoteze	1
1.2 Razvoj psa in njegova udomačitev	2
1.4 Pomen rodovnika.....	4
1.6 Pogoji za pridobitev rodovnika	4
1.7 Pasemski, nepasemski in rodovniški pes.....	5
1.8 Kinološka zveza Slovenije	6
1.9 Razlike med rodovniškimi in ne rodovniškimi psmi	6
1.10 Zdravje pasem psov.....	6
2. METODOLOGIJA DELA	10
3. REZULTATI.....	11
3. 1. Anketa za učence.....	11
3. 2. Intervju z vzrediteljico	18
3. 3. Intervju z veterinariko	22
4. RAZPRAVA, INTERPRETACIJA REZULTATOV	24
5. DRUŽBENA ODGOVORNOST, TRAJNOST IN NAPREDEK:	27
6. ZAKLJUČEK.....	28
7. VIRI IN LITERATURA	30
8. PRILOGE	32
8.1. Anketa za učence.....	32
8.2. Intervju z vzrediteljico	33
8. 3. Intervju z veterinariko	33

KAZALO SLIK

Slika 1: Primer rodovnika 1	3
Slika 2: Primer rodovnika 2	4
Slika 3: Ocena telesnega stanja psa.....	5
Slika 4: Beagle	7
Slika 5: Avstralski ovčar	8
Slika 6: Primerjava videza mopsa leta 1915 in 2015	9
Slika 7: Mops	9

KAZALO TABEL

Tabela 1: Zakaj si se tako odločil - zapiši odgovor?	14
--	----

KAZALO GRAFOV

Graf 1: Število anketirancev po razredih.....	11
Graf 2: Ali veš, kaj pomeni, da ima pes rodovnik?	12
Graf 3: Ali lahko po videzu ločimo ali ima pes rodovnik ali ne?	12
Graf 4: V čem misliš, da se rodovniški psi ločijo od tistih, ki nimajo rodovnika?	13
Graf 5: Če bi pri izbiri psa imel možnost izbrati med psom, ki ima rodovnik in tistim, ki ga nima, za katerega bi se odločil?	14
Graf 6: Kaj je tebi pri nabavi psa najbolj pomembno? Izbereš lahko več odgovorov.	16
Graf 7: Ali bi bil pripravljen posvojiti psa iz zavetišča?	17
Graf 8: Ali veš, kaj pomeni, da so pasme psov brahicefalične, kot so na primer mopsi, angleški buldogi in bostonski terierji?	17
Graf 9: Bi se pri izbiri psa prej pozanimal o njegovem karakterju in zdravstvih težavah?	18

POVZETEK

Že kar nekaj časa si želim psa, vendar sem pri tem naletela na vprašanje ali naj bo pes rodovniški ali ne rodovniški? Kaj sploh to pomeni? Ali so rodovniški psi boljši od psov brez rodovnika? Kaj pa glede zdravja? Ta vprašanja so mi dala idejo, da bi to bila tema moje raziskovalne naloge. V svoji raziskovalni nalogi bom tako raziskala vzrejo in katere težave se lahko pojavijo pri vzreji psov z rodovnikom. Zanima me, kaj je pomembno pri vzreji, v čem se rodovniški psi razlikujejo od ostalih, katere pasme psov imajo manj oziroma več zdravstvenih težav, kaj sploh pomeni rodovnik, kakšni so pogoji za njegovo pridobitev, koliko znanja imajo o tem učenci naše šole in kaj so brahicefalične pasme. Raziskovala bom s pomočjo strokovne literature, ankete in intervjuja z veterinarjem oziroma osebo, ki se ukvarja z vzrejo pasemskih psov. Predvidevam, da je vzreja psov z rodovnikom zelo zahtevna in zahteva veliko znanja in potrpežljivosti.

KLJUČNE BESEDE

Rodovnik, rodovniški psi, nerodovniški psi, brahicefalični psi, zdravje psov, pasme psov, mešančki, vzreja psov, vzreditelji psov, Kinološka zveza Slovenije, genetske bolezni, predniki, zavetišče, parjenje psov.

ZAHVALA

Zahvaljujem se vsem, ki so mi pomagali pri raziskovalni nalogi. Rada bi se zahvalila svoji mentorici, ki mi je pomagala in odlično svetovala. Zahvalila bi se rada tudi vsem učencem, ki so si vzeli čas in rešili mojo anketo, s čimer so mi pri nalogi močno pomagali. Še posebej pa se želim zahvaliti gospema Mariji Franko in Darji Juvan Pastirk za odgovore na moj intervju, brez katerih mi naloge ne bi uspelo narediti.

1. UVOD

Namen moje naloge je, da predstavim in raziščem, kaj je pomembno pri vzreji rodovniških psov, spoznam težave, ki se lahko pri tem pojavijo, raziščem razlike med rodovniškimi in ne rodovniškimi psi. Prav tako si želim spoznati, katere pasme imajo več oziroma manj zdravstvenih težav in ugotoviti, kaj so brahicefalične pasme. Moj cilj je, s pomočjo ankete ugotoviti, koliko znanja imajo učenci zadnje triade na področju rodovniške vzreje psov in kakšno mnenje ima o tem veterinar oziroma oseba, ki se na to spozna. Ovreči oziroma potrditi želim hipoteze, ki si jih bom zastavila. Moje hipoteze so: Psi brez rodovnika imajo v splošnem manj zdravstvenih težav kot rodovniški psi. Učenci se pri nabavi psa odločajo zaradi njihovega izgleda in ne karakterja. Pri vzreji je pomembno zdravje staršev in parjenje psov, ki niso v sorodu. Največ zdravstvenih težav imajo brahicefalične pasme.

1.1 Cilji in hipoteze

Cilji in namen naloge je da:

- predstavim in raziščem, kaj je pomembno pri vzreji rodovniških psov,
- spoznam težave, ki se lahko pri tem pojavijo,
- raziščem razlike med rodovniškimi in nerodovniškimi psi,
- spoznam, katere pasme imajo več oziroma manj zdravstvenih težav,
- ugotovim, koliko znanja imajo učenci tretje triade na področju vzreje rodovniških psov.

Hipoteze:

Hipoteza 1: Psi brez rodovnika imajo v splošnem manj zdravstvenih težav kot rodovniški psi.

Hipoteza 2: Učenci se pri nabavi psa odločajo zaradi njihovega izgleda in ne karakterja.

Hipoteza 3: Pri vzreji psov pomembno zdravje staršev in parjenje psov, ki si niso v sorodu.

Hipoteza 4: Največ zdravstvenih težav imajo brahicefalične pasme psov.

1.2 Razvoj psa in njegova udomačitev

Udomačen pes prihaja iz skupine prednikov, ki sega v čas pred približno tri tisoč leti, od tam pa se je nato razširil po vsem svetu. Prvi pes se je pojavil na vzhodu, od koder tudi izvira večina pasem psov. Štiri tisoč let pred našim štejetem so se v Egiptu pojavljali psi, ki so se uporabljali za lov. Kasneje dva tisoč do tisoč let pred našim štejetem pa so se pojavili lovski psi, uvoženi iz Etiopije v Egipt, v času novega cesarstva. Tisoč let pred Kristusom je Aristotel med njimi naštel sedem pasem.

Povzeto po: <https://www.mundoperros.es/sl/evolucion-del-perro/> 4. 11. 2023 17:46

Obdobje udomačitve se je začelo po oceni strokovnjakov vsaj pred devetnajst tisoč leti v Evropi. Glede na raziskave objavljene v reviji Science, pes ni bil vedno naš prijatelj. Ta je doživel evolucijo, zaradi katere je od volka postal pes, od agresivnega pa do bolj ljubečega. Postopek udomačitve volka je bil precej dolg in postopen. Zgodil pa se je tudi zato, ker sta od tega imela koristi obe vrsti. Človeka so volkovi branili pred drugimi plenilci. Volkovi pa so lažje našli hrano, bodisi ostanke tistega, kar je pustil človek ali kar so jim dali ljudje.

Povzeto po: <https://www.mundoperros.es/sl/evolucion-del-perro/> 6. 11. 2023 18:21

Ni verjetno, da bi se domači pes razvil iz volka z načrtno vzrejo. Verjetneje se je pes udomačil sam, s čimer je prišlo do sprememb v velikosti, fiziologiji in obnašanju zaradi naravnega izbora. Ljudje so iz volčjih brlogov jemali mladiče in skrbeli zanje. Iz njih so se nato razvili psi, ki so čuvali bivališča, pomagali pri lovu, ob pomanjkanju divjačine pa so bili tudi vir hrane. V razvoju od mladiča do odrasle živali so hkrati obdržali značilno telesno obliko volka in volčje vedenje.

Povzeto po: Fogle, 1997

1.3 Kaj pomeni rodovnik

Rodovnik je rojstni list pasemskega psa z dokazilom o zdravih in psihično stabilnih prednikih. To je torej listina, ki nas seznanja s predniki našega psa. V njej so navedeni naslednji podatki:

- organizacija, ki je izdala rodovnik (v Sloveniji je to Kinološka zveza Slovenije)
- podatki o vzreditelju,
- polno ime psa, pasma in rodovna številka psa,
- številka čipa, datum rojstva, spol, tip in barva dlake psa,

Jaz imam rodovnik, kaj pa ti?

- predniki za 4 generacije nazaj,
- vsi zdravstveni izvidi staršev (v kolikor so jih dali vzreditelji vpisati),
- vsi delovni izpiti in ali razstavni rezultati staršev (v kolikor so jih dali vzreditelji vpisati) in
- podatki o kupcu psa.

Rodovnik lahko imajo izključno psi, ki uspešno opravijo vzrejni pregled, zato rodovnik zagotavlja, da dobimo psa od zdravih prednikov brez dednih bolezni in z značilnimi psihofizičnimi lastnostmi pasme.

Povzeto po: <https://zoo-ajka.si/2022/01/27/kaj-je-rodovnik/> 27. 11. 2024 15:15

Rodovnik je torej uradni dokument, ki nas seznanja s predniki našega psa.

The image shows a pedigree form for a dog, divided into two main sections. The left section is a table with three columns: 'LASTNIK / OWNER', 'IMENSKOPOJ / NAME AND ADDRESS', and 'PODOB / SIGNATURE'. The first row contains the date '4.3.2021' and the name 'ZVIZC NATASZI'. Below this, there are sections for 'ZDRAVSTVENI IZVIDI' (Health Records) and 'DRUGALO / OTHER'. The right section contains the logo of the Kinološka Zveza Slovenije (KZS - FCI) and the text 'KINOLOŠKA ZVEZA SLOVENIJE'. Below this, there is a section for 'PASMA / MALINGO / KRATKODOLANI BELGSKI OVČAR' (Breed: MALINGO) and 'IME PSA / NAME: NATI'S EMPOWER ANATI'. The registration number 'ST. RODOVNIŠKE REG. NO: SLRMN-00655' is also present. At the bottom right, there is a small logo of a dog's head and the text 'KZS - FCI'. The word 'Rodovnik' is written vertically on the right side of the form.

Slika 1: Primer rodovnika 1

Vir: <https://zoo-ajka.si/2022/01/27/kaj-je-rodovnik/> 1. 2. 2024 19:22

Slika 2: Primer rodovnika 2

Vir: <https://zoo-ajka.si/2022/01/27/kaj-je-rodovnik/> 1. 2. 2024 19:23

1.4 Pomen rodovnika

Velikokrat slišimo, ljudi reči, da imajo doma čistokrvno žival brez rodovnika, kar ne obstaja. Rodovnik ni le papir, temveč je tudi zagotovilo, da je naš pes v zdravem fizičnem in psihičnem stanju, da ni prišlo do zlorab tako živali kot samega legla, dodatno pa vemo, kje in od koga smo psa vzeli. Rodovnik nima nikakršne veze niti z razstavljanjem živali, kar v družbi tudi pogosto slišimo. Z rodovniško živaljo si novi lastnik zagotovi, da bo dejansko dobil predstavnika pasme z lastnostmi, ki so značilne za posamezno pasmo, to pa nikakor ne pomeni, da se mora takšna žival udeleževati razstav.

Povzeto po: <https://www.dominvrt.si/zivali/ljubljenski/pes-pasme-psov-pasji-rodovnik-kaj-je-pasji-rodovnik-zakaj-pes-potrebuje-rodovnik-mesancki-pasja-prehrana-pasje-bolezni.html> 26.

1. 2024 18:41

1.6 Pogoji za pridobitev rodovnika

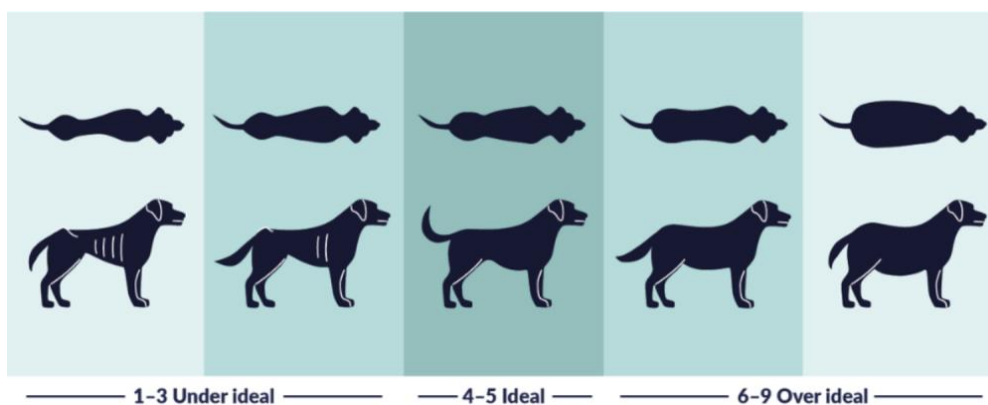
Bodoči vzreditelj mora imeti pred pričetkom parjenja in ustvarjanjem novega legla vzrejni načrt, ki vključuje tudi finančni vidik. Vzreditelji morajo biti seznanjeni z administrativno ureditvijo vseh obveznosti in s pravilnikom Kinološke zveze. Vzreditelj je oseba, ki ima v lasti psico v času kotitve mladičev. Vzrejna dovoljenja za lastnike izdaja pristojen strokovni organ Kinološke zveze Slovenije, ki ima v svoji sestavi tudi vzrejno komisijo. Vzrejni pregledi so organizirani dvakrat letno.

Pogoji za pristop k vzrejnemu pregledu so navedeni na spletni strani Kinološke zveze Slovenije:

- Veljaven in obstoječ rodovnik.
- Telesna ocena psa.
- Izvide zahtevanih zdravstvenih pregledov.
- Uspešno opravljeni preizkusi naravnih zasnov in delovnih preizkušenj.

Povzeto po: <https://www.dominvrt.si/zivali/ljubljencki/pes-pasme-psov-pasji-rodovnik-kaj-je-pasji-rodovnik-zakaj-pes-potrebuje-rodovnik-mesancki-pasja-prehrana-pasje-bolezni.html>

29. 1. 2024 19:12

Slika 3: Ocena telesnega stanja psa

Vir: <https://www.pesmojprijatelj.si/clanek/ocena-telesnega-stanja-psa> 5.2.2024 19:00

1.7 Pasemski, nepasemski in rodovniški pes

Kaj sploh pomeni, da je pes pasemski, nepasemski ali rodovniški?

Nepasemski psi so tisti, ki so posledica nenačrtovanega parjenja različnih pasem psov, ali pa tistih psov, katerih izvora ne moremo pojasniti.

Pasemski psi brez rodovnika so načeloma potomci načrtnega parjenja psov znotraj enake pasme, vendar pa predstavniki te ne izpolnjujejo pogojev za pridobitev rodovnika. Največkrat zaradi prirojnih dednih zdravstvenih napak, napak v parjenju in ostalega. Te pasme sodijo med “mešančke”.

Rodovniški psi so psi, pri katerih je prišlo do načrtnega parjenja znotraj ene pasme, psica in pes mladičkov sta znana, izpolnjeni so vsi pogoji za pridobitev rodovnika, vpisani pa so tudi v rodovno knjigo in imajo uradni dokument (rodovnik).

Povzeto po: <https://www.dominvrt.si/zivali/ljubljencki/pes-pasme-psov-pasji-rodovnik-kaj-je-pasji-rodovnik-zakaj-pes-potrebuje-rodovnik-mesancki-pasja-prehrana-pasje-bolezni.html>

29. 1. 2024 19:27

1.8 Kinološka zveza Slovenije

“Kinološka zveza Slovenije (KZS) je v Sloveniji edina pooblaščenca institucija s strani FCI (Federation Cynologique Internationale – Mednarodna kinološka zveza), ki vodi rodovno knjigo čistopasemskih psov v Sloveniji.”

Citirano: <https://www.kinoloska.si/kzs/> 30. 1. 2024 7:57

Kinološka zveza Slovenije izdaja revijo Kinolog, prireja razstave, obvešča javnost o novih leglih, izvaja vzrejne preglede, izobražuje, podeljuje licence, posreduje oglase vzrediteljev, vpisuje v slovensko rodovno knjigo, izdaja slovenske rodovnike ter posreduje pravilnike.

Članice KZS so kinološka društva, lovska kinološka društva in pasemski klubi.

Povzeto po: <https://www.kinoloska.si/> 30.1.2024 19:00

1.9 Razlike med rodovniškimi in ne rodovniškimi psmi

Glavna razlika med rodovniškimi in nerodovniškimi psi je v tem, da je rodovniški pes registriran pri klubu ali društvu in je mogoče izslediti njegovo družinsko zgodovino. Nerodovniški psi pa niso registrirani in ne poznamo njihove družinske zgodovine.

Rodovniški psi so običajno dražji od nerodovniških in jih kupimo od vzreditelja določene pasme psov. Rodovniški psi se lahko tudi udeležujejo pasjih razstav.

Povzeto po: <https://www.purepetfood.com/blog/what-is-a-pedigree-dog> 30. 1. 2024 8:10

1.10 Zdravje pasem psov

Ni splošno znano, kateri izmed njih so bolj zdravi, saj je vsak pes lahko nezdrav in je veliko odvisno od njihovih staršev. Rodovniški psi si pogosto delijo veliko enakih genov od skupnih prednikov in so pogosto vzrejeni iz zelo majhne populacije, To pomeni, da so številne genetske bolezni pogostejše pri pasemskih psih.

Povzeto po: <https://petbond.ie/petscorner/general-news/pedigree-or-mixed-breed-dogs-2/> 30. 1. 2024 17: 19

Na zdravje psa vplivajo različni dejavniki. Pri izbiri pasme psa se lahko oziramo na njihovo pričakovano življenjsko dobo, ki pa je zgolj eden izmed elementov, ki definirajo bolj zdrave pasme. Upoštevati moramo tudi genetsko predispozicijo za določene bolezni in sposobnostim

določene pasme, da ostane aktivna skozi celo svoje življenje, saj to močno doprinaša k dobremu počutju in zdravju psa. Kljub temu da so nekatere pasme psov bolj zdrave kot druge, lahko vsak pes zboli tudi, če gre za načeloma zdravo pasmo in ne moremo imeti zagotovila, da je pes zares zdrav. Pomembno pa je tudi, da psu nudimo ustrezno in zdravo prehrano. »Mešančki« načeloma niso bolj zdravi kot čistokrvni psi, res pa je, da so le ti bolj genetsko raznoliki. Čistokrvni psi pa so bolj omejeni, kar se tiče genetske pestrosti, saj jih lahko parimo le znotraj iste pasme. Vzreditelji morajo zato poiskati ustrezne in primerne kombinacije, da preprečujejo parjenje v sorodstvu. Vendar pa odgovorni vzreditelji svoje pse testirajo na prisotnost genetskih bolezni, ter tako močno pripomorejo k izboljšanju zdravstvenega statusa določene pasme. Pri mešancih pa nimamo nobenih zagotovil in pogosto niti ne poznamo zdravstvenega ozadja psa ali njegovih staršev.

Med najbolj zdrave pasme psov sodijo: beagle, sibirski haski, nemški kratkodlaki ptičar, border collie, avstralski govedar, čivava, veliki angleški hrt, basenji, avstralski ovčar, shiba itd....

Med manj zdrave pasme psov sodijo brahicefalične pasme.

Povzeto po: <https://www.kosmatincki.si/blog/najbolj-zdrave-pasme-psov/> 30. 1. 2024 17:54

Slika 4: Beagle

Vir: <https://www.thesprucepets.com/dog-breed-profile-beagle-1117938> 30.1.2024 18:07

Slika 5: Avstralski ovčar

Vir: <https://www.mrpet.si/pasma-avstralski-ovcar-p-16343.aspx> 30.1.2024 18:14

1.11 Brahicefalične pasme psov

Glede na obliko glave delimo pse na mezocefalične (npr.: beagle in labradorec), dolihocéfalične (npr.: hrt) in brahicefalične pse. Njihovi glavni predstavniki so mopsi, bostonski terierji, francoski in angleški buldogi. Najštevilčnejši predstavnik brahicefaličnih pasem v Sloveniji je francoski buldog. Brahicefalične pasme psov so nastale z načrtnim vzrejanjem. Te pasme psov so majhne, ne potrebujejo veliko gibanja in so glede oskrbe precej nezahtevne. Vendar pa zaradi svojih anatomskih značilnosti potrebujejo veliko več veterinarske pomoči kot drugi psi. Prav tako so pri skrbi za kožne gube, parjenju, kotenju in velikokrat tudi pri skrbi za mladiče odvisni od človekove pomoči. Razlog za vzrejo brahicefaličnih pasem je, da se te nam zdijo ljubke zaradi potlačenega gobčka. Ljudje smo jim skozi stoletja stroge vzreje v genetski zapis sistematično vgradili poteze, ki so značilne za mladiče. Pri krajšanju obraznega dela glave so se močno skrajšale določene kosti glave, medtem, ko so mehka tkiva ostala nespremenjena in nagnjena v ustni in nosni votlini ter v žrelu in grlu. S temi posegi smo ogrozili njihov obstoj, saj mnogo značilnosti zaradi katerih so videti tako simpatični, istočasno močno ogroža njihovo zdravje in jim onemogoča kakovostno življenje. Ti psi pogosto smrčijo in hrkajo, kar se mnogim ljubiteljem živali zdi ljubko in tega ne povezujejo s trpljenjem in slabim počutjem živali, kaj šele z boleznijo. Znano je, da 75% lastnikov pred izbiro psa, ne ve za zdravstvene težave, ki jih imajo psi teh pasem. Le 10% lastnikov pa je prepoznalo značilne dihalne težave.

Leta 2017 je britansko veterinarsko združenje BVA (British Veterinary Association) pričelo s kampanjo osveščanja, poimenovano “vzrejaj, da lahko diha”(#breedtobreath).

Povzeto po: Erjavec, 2020

Slika 6: Primerjava videza mopsa leta 1915 in 2015

Vir: Erjavec at al., Lep, lepši, bolan Ljubljana, 2020 str. 24

Slika 7: Mops

Vir: <https://sl.wikipedia.org/wiki/Mops> 2.2.2024 14:24

2. METODOLOGIJA DELA

Pri raziskovalni nalogi sem uporabila sledeče metode dela:

- Obravnavano temo sem najprej raziskala na spletu in v literaturi. Izbrala sem eno knjigo na temo psov na splošno in eno o brahicefaličnih pasmah. Tako sem najprej zapisala teorijo. Pri iskanju podatkov sem veliko več informacij našla na spletu, kot v knjigah. Podatkov sem imela več kot dovolj in sem med njimi izbrala tiste, ki so se mi zdeli najbolj pomembni za mojo raziskovalno nalogo.
- Nato sem sestavila in izvedla spletno anketo med učenci od šestega do devetega razreda. Anketa je bila anonimna.
- Kasneje sem sestavila vprašanja za vzrediteljico psov gospo Marijo Franko, ki vzreja nemške bokserje, ta pa mi je na vprašanja odgovorila preko spleta.
- Izvedla sem tudi intervju z doktorico veterinarske medicine Darjo Juvan Pastirk, ki trenutno uči na biotehniški šoli v Mariboru.

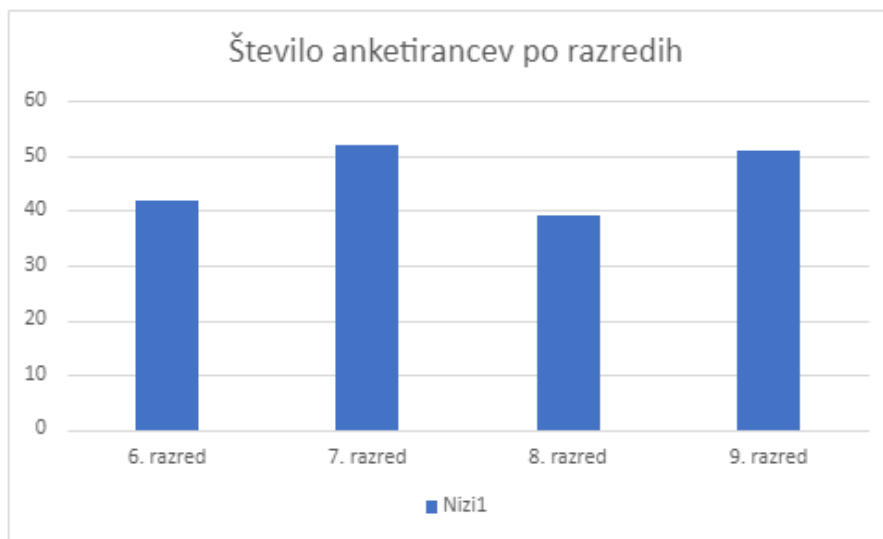
3. REZULTATI

3. 1. Anketa za učence

Učenci od šestega do devetega razreda so izpolnili anonimno spletno anketo, ki sem jo sestavila. Izpolnilo jo je 183 učencev.

1. Vprašanje: število anketirancev

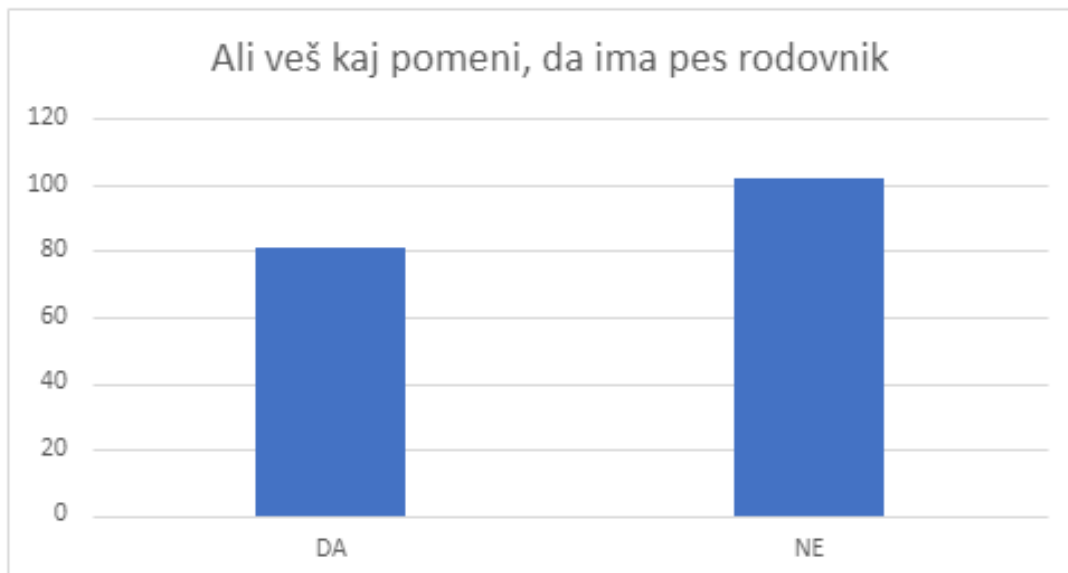
Graf 1: Število anketirancev po razredih

Prvi graf prikazuje delež sodelujočih učencev po razredih. Iz njega lahko razberemo, da največ anketirancev prihaja iz 7. razreda, in sicer 51 učencev (28%). Sledi jim 9. razred z 51 učenci (28%). 42 učencev (23%) anketirancev obiskuje 6. razred. Najmanj anketirancev pa obiskuje 8. razred in sicer 39 (21%).

2. Vprašanje: Ali veš, kaj pomeni, da ima pes rodovnik?

Graf 2: Ali veš, kaj pomeni, da ima pes rodovnik?

Drugi graf prikazuje, koliko učencev ve, kaj pomeni rodovnik. Iz njega lahko razberemo, da večina učencev 102 (55%) ne ve, kaj pomeni rodovnik, ve pa jih 81 (45%).

3. Vprašanje: Ali lahko po videzu ločimo ali ima pes rodovnik ali ne?

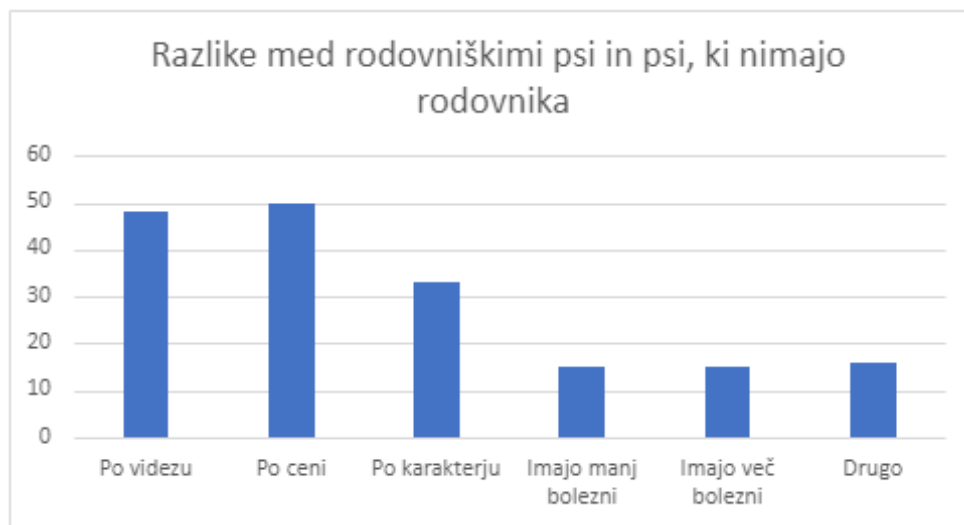
Graf 3: Ali lahko po videzu ločimo ali ima pes rodovnik ali ne?

Graf tri nam prikazuje, koliko učencev meni ali lahko po videzu ločimo ali ima pes rodovnik ali ne. Iz njega lahko razberemo, da se večina učencev 105 (58%) s tem ne strinja. 76 (42%) se jih s tem strinja.

4. Vprašanje: V čem misliš, da se rodovniški psi ločijo od tistih, ki nimajo rodovnika?

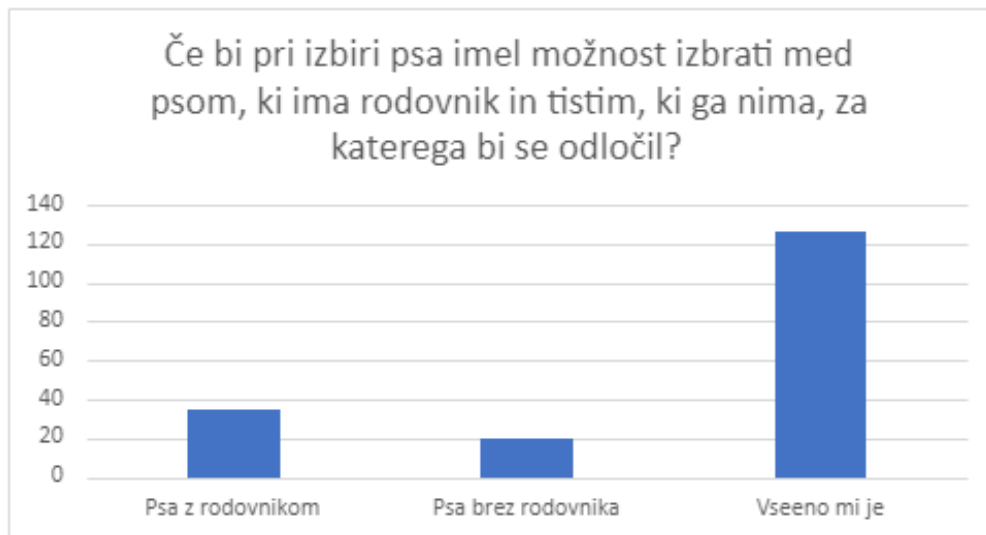
Graf 4: V čem misliš, da se rodovniški psi ločijo od tistih, ki nimajo rodovnika?

Četrty graf prikazuje, kaj so po mnenju učencev razlike med rodovniškimi psi in psi, ki rodovnika nimajo. Največ jih meni, da je razlika v ceni, tako meni 50 učencev. Sledi jim odgovor: po videzu z 48 učenci. 33 učencev meni, da se razlikujejo po karakterju. 16 učencev je izbralo drugo. Po 15 učencev pa meni, da se razlikujejo po tem, da imajo več oziroma manj bolezni.

5. Vprašanje: Če bi pri izbiri psa imel možnost izbrati med psom, ki ima rodovnik in tistim, ki ga nima, za katerega bi se odločil?

Graf 5 Če bi pri izbiri psa imel možnost izbrati med psom, ki ima rodovnik in tistim, ki ga nima, za katerega bi se odločil?

Peti graf prikazuje, koliko učencev bi se pri izbiri psa raje odločili za rodovniškega, ali nerodovniškega psa. Iz grafa lahko razberemo, da je večini učencev pri izbiri vseeno (tako meni 126 učencev, kar predstavlja 70%). Sledijo jim tisti, ki bi se odločili za psa z rodovnikom (35 učencev, kar predstavlja 19%). Najmanj učencev bi izbralo psa brez rodovnika (20 učencev 11%).

6. Vprašanje: Zakaj si se tako odločil - zapiši odgovor?

Tabela 1: Zakaj si se tako odločil - zapiši odgovor?

Odgovori učencev	Število odgovorov
Ne vem.	45
Ker mi je vseeno.	36
Ker ne vem, kaj je rodovnik.	13
Ker imam rad/a vse pse.	7
Ker mi rodovnik nič ne pomeni.	5
Ker je značilno, da imajo manj težav z boleznimi.	5

Imam psa brez rodovnika, pa je čisto super.	2
Ker imam psa z rodovnikom.	2
Pes je majhen, te ima rad, ni pomembna pasma. Ker je preverjen za cepljenje in od prvega lastnika, torej vzreditelja. Ker nočem mladičkov. Da bi lahko šla na tekmovanja. Ker se ne spoznam na to. Ker ne bom imel psa. Ker so bolj ubogljivi. Ker ne vem, kje se je skotil. Ker si želim zlatega prinašalca. Ker ne maram psov. Saj so psi z rodovnikom cepljeni proti različnim boleznim. Rodovnik bi bil pomemben, če bi hodila na razstave. Ker ne bi izbirala po izgledu, ampak po ljubezni – srcu.	1

Tabela ena nam prikazuje odgovore učencev na vprašanje, zakaj bi se odločili za psa z rodovnikom oziroma brez rodovnika in ali jim je vseeno. Iz tabele lahko ugotovimo, da je večina učencev zapisala odgovor ne vem (45). Sledi jim odgovor vseeno mi je, s 36 učenci. 13 učencev se je odločilo tako, ker ne vedo, kaj pomeni rodovnik. 7 pa zato, ker imajo radi vse pse. Po pet učencev je zapisalo odgovor: ker jim rodovnik nič ne pomeni in ker je značilno, da imajo manj težav z boleznimi. Dva učenca sta zapisala, da imata psa brez rodovnika in je čisto super, prav tako sta dva zapisala, da sta se tako odločila, ker imata psa z rodovnikom.

7. Vprašanje: Kaj je tebi pri nabavi psa najbolj pomembno? Izbereš lahko več odgovorov.

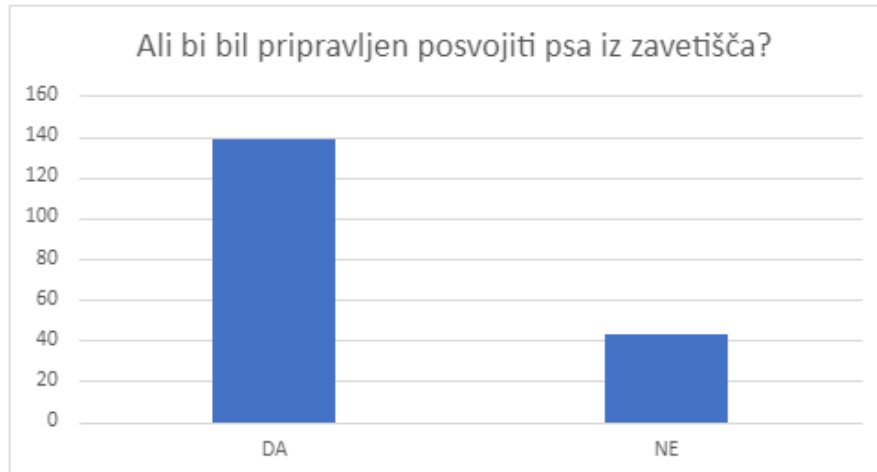
Graf 6: Kaj je tebi pri nabavi psa najbolj pomembno? Izbereš lahko več odgovorov.

Šesti graf prikazuje, kaj je učencem pri izbiri psa najbolj pomembno. Pri tem vprašanju so prav tako lahko izbrali več odgovorov. Iz grafa lahko razberemo, da največ učencem pri izbiri psa ni pomembno, kako izgleda, pomemben jim je prvi vtis. 54 učencev meni, da je najbolj pomemben karakter - značaj. Sledi jim odgovor: izgled, s 36 učenci. 19 učencev je izbralo možnost drugo. Dvanajstim je najbolj pomembna starost. Trem učencem je pomembno, da ima rodovnik. Najmanj učencem in sicer dvema, je najbolj pomembno, da rodovnika nima.

8. Vprašanje: Ali bi bil pripravljen posvojiti psa iz zavetišča?

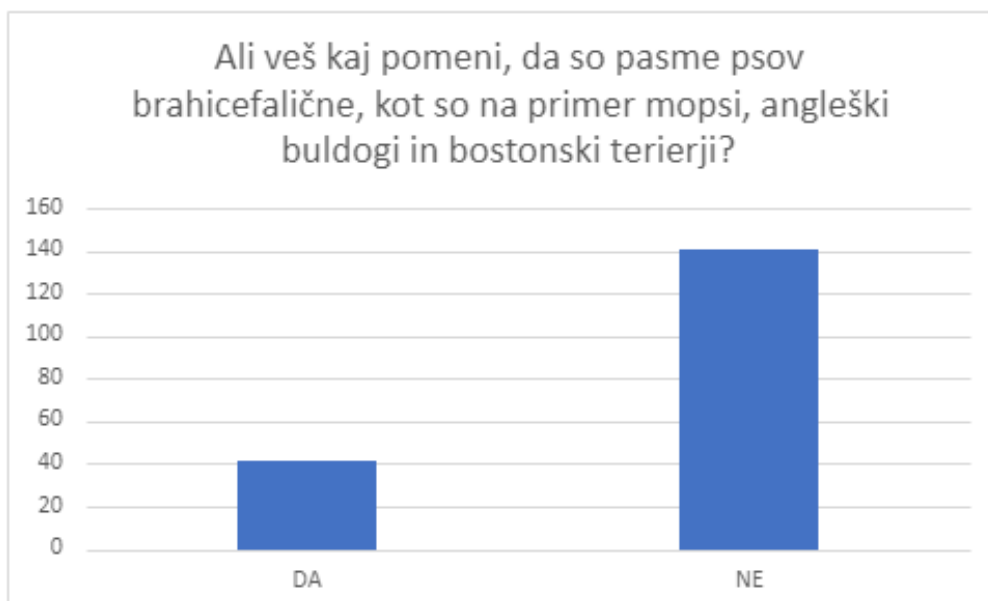
Graf 7: Ali bi bil pripravljen posvojiti psa iz zavetišča?

Graf sedem prikazuje, koliko učencev bi bilo pripravljenih posvojiti psa iz zavetišča. Iz njega lahko razberemo, da bi 139 (76%) učencev posvojilo psa iz zavetišča, 43 učencev (24%) pa ne.

9. Vprašanje: Ali veš kaj pomeni, da so pasme psov brahicefalične, kot so na primer mopsi, angleški buldogi in bostonski terierji?

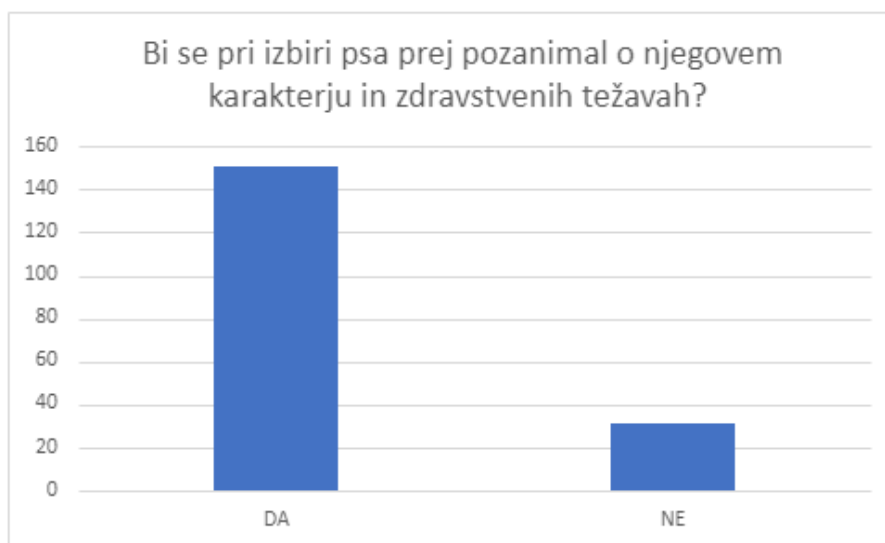
Graf 8: Ali veš, kaj pomeni, da so pasme psov brahicefalične, kot so na primer mopsi, angleški buldogi in bostonski terierji?

Graf osem prikazuje, koliko učencev ve, kaj pomeni, da so pasme psov brahicefalične. Iz njega lahko razberemo, da jih večina (141 učencev, kar predstavlja 77%) ne ve, kaj pomeni, da so pasme psov brahicefalične. 41 (23%) učencev ve.

10. Vprašanje: Bi se pri izbiri psa prej pozanimal o njegovem karakterju in zdravstvih težavah?

Graf 9: Bi se pri izbiri psa prej pozanimal o njegovem karakterju in zdravstvih težavah?

Graf devet prikazuje, ali bi se učenci naše šole pri izbiri psa pozanimali o njegovem karakterju in zdravstvenih težavah. Iz njega lahko razberemo, da bi se večina učencev (151, kar predstavlja 83%) bi pozanimalo. 31 (17%) učencev pa ne.

3. 2. Intervju z vzrediteljico

Opravila sem intervju z gospo Marijo Franko iz psarne Iris Amoris, ki vzreja nemške bokserje. Gospa mi je na vprašanja odgovorila preko spleta.

MARIJA FRANKO, Psarna IRIS AMORIS

1. Zakaj ste se odločili za vzrejo psov?

Za vzrejo psov smo se odločili čisto naključno, nismo prej planirali, da se bomo ukvarjali z vzrejo. Ker je naša prva psička bila nerodovniška in je bila vedno bolna (imela je bolezni, ki so značilne za to pasmo), smo jo morali pri dveh letih njene starosti dati uspavati. Potem smo se

odločili, da vzamemo rodovniško psičko iz psarne. Tako se je potem začela naša vzreja. S to psičko smo se maksimalno ukvarjali, od razstav do šolanja in vseh zdravstvenih pregledov, ki so značilni za to pasmo. Dosegali smo zelo dobre rezultate in tudi spoznali veliko ljudi, oziroma vzrediteljev, ki so nam svetovali pri odločitvi za vzrejo. To je bila najlepša odločitev, ki je do sedaj nikoli nisem obžalovala.

2. Kako ste se izobrazili?

Izobražuješ se sproti, pomembno je, da imaš rad živali, da jim želiš nuditi čim več. Potem je pomembno, da se učiš od priznanih vzrediteljev, ki so ti za vzor. Ko te žene želja, da čim več dobrega narediš za to pasmo, ni nič pretežko. Vse znanje, ki ga potrebuješ, zelo hitro dobiš, seveda vedno je še kaj novega in se učimo vsak dan znova.

3. Katero pasmo vzrejate in zakaj ste se odločili ravno za to pasmo?

Vzrejamemo NEMŠKEGA BOKSERJA. Ta pasma je čisto posebna. Ko imaš enkrat »boksija«, ne moreš več pomisliti na drugo pasmo. Bokserji so večni otroci, ki nikoli ne odrastejo. Vsak dan posebej te razveseljujejo s svojimi norčijami, želijo te vedno spraviti v dobro voljo. Včasih te tudi razjezijo, ko ušpičijo kakšno stvar zaradi protesta, če ni po njihovo. Toda njihove prikupne oči, oziroma njihov poseben pogled, te razneži in takoj pozabiš na vse. Znajo se ti prikupiti, ti zlesti pod kožo in osvojiti tvoje srce. Tudi oni so prijatelji za vse življenje in te nikoli ne izdajo....

4. Na kaj je vse je potrebno biti pozoren pri vzreji rodovniških psov?

Vzreja ni tako enostavna, kot se zdi. Potrebno je imeti veliko znanja, da veš izbrati pravilno kombinacijo pri parjenju. Prvo je potrebno, da vedno strmiš k zdravju in izbiraš samo med samci, ki imajo najboljše zdravstvene izvide. Potem veš, kakšna je tvoja samička in kaj bi pri njej lahko polepšal, kar se tiče lepote. Za vsako pasmo obstaja standard, kako mora izgledati. Izbiraš samca, ki ustreza temu. Pomemben je tudi rodovnik. V njem se vidijo vsi predniki do četrtega kolena. Tu je še veliko drugih stvari, ki jih gledamo pri samcu (karakter, kakšni so njegovi mladički...), vendar ne bom vseh naštevala. Če želiš biti dober vzreditelj, se moraš maksimalno truditi in sproti iskat nove izzive, ki bi lahko doprinesli v dobrobit pasme.

5. Se cenovno to splača?

Če bi gledala samo na denar, potem sigurno ne bi imela vzreje. Je tako, da se nekaj denarja res dobi. Ko vse sešteješ, verjetno ne bi imela velikega plusa, če ne celo minus. Ne gledam, koliko kaj stane za psa, kot tudi ne za mladičke. Nudim jim vse najboljše, kar lahko, pri tem upoštevam, da dobijo maksimalno tisto, kar rabijo in tudi tisto, kar imajo samo za razvajanje in boljše počutje... Potem so tu tudi razstave, ki veliko stanejo, sploh če greš na primer za tri dni v Nemčijo, prevoziš 1200 km v eno smer, potem še nastanitev, prijavnina za razstavo itd. V glavnem nobena vzreja, ki temelji samo na zaslužku, ne more biti dobra. Vzreji moraš biti predan s srcem in dati vse od sebe, da ima pasma pri tem korist. Samo tako lahko res vzrejaš in pri tem občutiš veselje in srečo, ko prihajajo na svet ta mala čudovita bitjeca...

6. Kaj vse je potrebno od paritve pa do trenutka, ko gre pes k svojemu novemu lastniku?

Že pred parjenjem je potrebno, da imaš psičko v dobri kondiciji, da je zdrava, da ima dober potencial... Potem je potrebno z merjenjem progesterona izbrati pravi dan za parjenje. Po parjenju je treba do 14 dni prijaviti paritev na kinološko društvo. Če parjenje uspe, nestrpno čakaš in opazuješ ali se psička dobro počuti in če se kaj spreminja glede obnašanja. Potem pri 4 - 5 tednih po parjenju narediš ultrazvok, ki potrди brejost. Paziš tudi, da ima psička ustrezno prehrano in na njeno počutje, ki je velik pokazatelj, če se vse odvija, kot je potrebno. Brejost traja od 60 - 65 dni in proti koncu je treba opazovati 24 ur na dan, da veš, kdaj se začne porod. Pred tem ji je potrebno pripraviti kotelnico. To je poseben prostor, kjer se bo počutila varno in tudi za mladičke mora biti ustrezno. To pomeni, da je prostor čist in razkužen. Potem je primerno, da je v kotelnici ležišče mehko, udobno in pralno. Ko se začne porod, si ves čas zraven in spremljaš in tudi pomagaš, če je potrebno. Ko se mladički kotijo, je potrebno pri vsakem vpisati čas poroda, težo, pregledati, če so zdravi in vpisati posebnosti in spol. Če je vse v redu, potem paziš, da vsi mladički redno sesajo, vsak dan jih vagaš in vpisuješ težo. Skrbiš za psičko, da dobi dovolj pravilne hrane, jo opazuješ in spremljaš njeno počutje. Zelo pomembno je tudi, da mladički sesajo vse seske redno, ker tako lahko preprečiš, da pride do mastitisa. Prve tri tedne samo paziš, da je vse v redu in jih stalno spremljaš pri razvoju. Redno je potrebno čistiti in menjavati vso posteljnino, tudi parkrat na dan, da so vsi na čistem, suhem in toplem. Do 14 dneva po kotitvi napišeš prijavo legla na kinološko društvo z vsemi podatki o mladičih. Po treh tednih starosti se mamico začne manj hraniti, mladičke pa postopno začeti učiti na hrano,

najprej čisto tekoče. Ko dobivajo zobke, pa postopno bolj gosto. Ko samostojno jejo, mamico umaknemo, da jo več ne sesajo, ker imajo ostre zobke. V začetku se jih hrani 4- krat dnevno, potem se preide na tri obroke, ki ostanejo nekje do 7 mesecev starosti. Okrog 7 tedna starosti pride vzrejni referent, ki mladičke pregleda in vse zapiše o njihovem razvoju. Potem sledi cepljenje in čipiranje. Pri veterinarju se dogovorimo tudi za echodopler (to je pregled srca), ki ni obvezen za vzrejo. Ker je ta pasma podvržena k motnjam v delovanju srca, ta pregled lahko že pri mladičku pokaže, če je vse v redu. Po 8 tednu starosti, ko imajo mladički vse to opravljeno, so pripravljene za v nove domove....

7. Koliko stare pse oddajate?

Kot sem že prej omenila po 8. tednu starosti. Če grejo v drugo državo, morajo biti cepljeni še proti steklini, kar je nekje med 3 – 4 mesecev starosti. Vedno upoštevam želje novega lastnika, kot tudi, kar je najbolj primerno za mladička.

8. Se pozanimate o bodočih lastnikih ali jih lahko kupi kdor koli?

Pri novih lastnikih sem zelo izbirčna. Vedno imajo prednost tisti, ki so že imeli bokserja, ker najbolj poznajo pasmo in vem, da bojo za njega ustrezno skrbeli. Drugače je najti pravega lastnika kar velik izziv. Eni bi imeli psa, a se sploh ne zavedajo, kaj to je. To je živo bitje, za katerega moraš skrbeti, z njim živeti in mu nuditi vse ustrezno, da se vsi počutijo dobro, tako pes kot lastniki. Vsi novi lastniki ostanejo moji prijatelji in smo vedno v kontaktu. Tudi pri tistih, ki grejo v tujino, izbiram samo med takšnim, i za katere vem, da lepo skrbijo za psa. Tudi na razstavah se velikokrat srečamo in vidimo v živo. Najlepše pri vzreji je, ko nekoga neskončno razveseliš, ko kupi tvojega psa. Tako se ti povrne ves trud in neprespane noči...Samo to nekaj šteje, ko vidiš, kako so srečni lastniki in tvoj kuža, ki se te spominja celo življenje.

9. Kam vse vozite živali na parjenje?

Na parjenje pač grem, kjer je ustrezen samec. Danes že kar težko najdeš pravega samca. Do sedaj sem vedno šla v tujino, ker v Sloveniji ni primernege. Tako sem šla v Italijo, Srbijo, Madžarsko, iz Španije so avionsko poslali seme. Ti samci so vsi pri vzrediteljih, ki so svetovno znani in priznani, zato jim res zaupam. Danes je toliko prevar, da tudi tu nisi siguren, ker ponarejajo tako zdravstvene izvide kot rodovnike. Zato ni kar tako enostavno.

10. Kaj menite v čem so prednosti oziroma slabosti pri rodovniških psih?

Prednosti pri rodovniških psih so predvsem pri tem, ker se spremlja tako zdravje kot predniki in če je potrebno pač določeni psi ali psice ne morejo dobiti vzrejnega dovoljenja. Tako se izločajo določene genetske bolezni in napake. Slabost pa je, da še vedno lahko dobijo rodovnik tudi tisti psi, kateri tega ne bi smeli. Kot sem prej opisala, veliko se še ponareja pri nas, da pa sploh ne govorim za tujino. Tako se meče slaba luč na vse tiste, ki to delajo pošteno, se pri tem trudijo in želijo narediti največ dobrega za pasmo.

MARIJA FRANKO

Obrežje: 9. 1. 2024

Psarna IRIS AMORIS

3. 3. Intervju z veterinariko

28. 1. 2024 sem izvedla intervju z doktorico veterinarske medicine Darjo Juvan Pastirk, ki trenutno uči na biotehniški šoli v Mariboru.

1. Ali bolj priporočate nabavo rodovniškega ali nerodovniškega psa in zakaj?

Odkvisno, zakaj želimo psa. Če ga želimo samo kot ljubljjenčka, za družbo, potem je vseeno. Če pa želimo psa za lov oziroma psa s točno določenimi lastnostmi, bomo pri rodovniških psih imeli več uspeha z ustrezno izbiro, saj se te lastnosti preverjajo na vzrejnem pregledu staršev in se prenesejo na potomce.

2. Ali imajo ne rodovniški psi v splošnem manj zdravstvenih težav?

Odkvisno od njihovih prednikov. Določene pasme so še vedno zelo zdrave, lahko pa srečamo zelo bolne mešančke.

3. Kakšne so prednosti in slabosti rodovniških psov?

Rodovniški psi imajo značilen videz in temperament, s selekcijo so jih vzrejali za določen namen (lovski psi, ovčarski psi...). Zaradi poudarjanja določenih lastnosti so žal nekatere pasme razvile povečano dovzetnost za določene bolezni.

4. Katere pasme imajo največ zdravstvih težav in zakaj?

Verjetno brahicefalične pasme, zaradi deformiranih dihalnih poti.

5. Ali priporočate posvojitev psa iz zavetišča?

Da.

6. Kaj bi sporočili ljudem, ki se odločajo za nabavo psa?

Naj predvsem razmislijo, koliko časa imajo in kakšne pogoje lahko zagotovijo psu. Pri izbiri naj ne bo najpomembnejši videz živali. Pozanimajo se naj ali gre za zahtevno pasmo ali žival potrebuje dosti gibanja, aktivnosti, nege... in naj izberejo psa, ki ustreza njihovemu življenjskemu slogu.

7. Na kaj moremo biti pozorni pri nabavi rodovniškega psa?

Da ga kupimo pri dobrem vzreditelju, ki skrbi tudi za ustrezno socializacijo mladičev. Pred nakupom je priporočljivo obiskati vzreditelja na domu, da se prepričamo, da je za živali ustrezno poskrbljeno in da so zdrave. Dobri vzreditelji naredijo še dodatne teste, da ovržejo določene bolezni, čeprav niso obvezni.

Darja Juvan Pastirk, 28. 1. 2024

4. RAZPRAVA, INTERPRETACIJA REZULTATOV

Med pisanjem raziskovalne naloge sem se naučila veliko o psih, njihovi zgodovini, vzreji in rodovniku. S pomočjo ankete sem ugotovila, koliko znanja imajo o moji temi učenci naše šole od šestega do devetega razreda. Z dvema intervjujema sem spoznala, kaj o tej temi menita vzrediteljica in veterinarica. Raziskala sem tudi, kaj je pomembno pri vzreji rodovniških psov, spoznala težave, ki se lahko pri tem pojavijo in raziskala razlike med rodovniškimi in nerodovniškimi psi. Raziskala sem tudi, katere pasme imajo več oziroma manj zdravstvenih težav in kaj pomeni, da je pasma psa brahicefalična. Moja tema se mi je zdela zelo zanimiva. S prebiranjem literature in zbiranjem podatkov, z anketo ter z intervjujema sem poskušala potrditi ali ovreči moje hipoteze.

Hipoteza 1: Nerodovniški psi imajo v splošnem manj zdravstvenih težav kot rodovniški psi.

To hipotezo sem zastavila, ker sem velikokrat slišala, da naj bi bili nerodovniški psi bolj zdravi od rodovniških in me je zanimalo ali je to res. Za mnenje na to vprašanje sem prosila veterinarico (2. vprašanje), ki mi je odgovorila, da je zdravje psov odvisno od njihovih prednikov. Da so določene pasme še vedno zelo zdrave, lahko pa srečamo tudi zelo bolne "mešančke". Na spletni strani <https://petbond.ie/petscorner/general-news/pedigree-or-mixed-breed-dogs-2/> sem 30. 1. 2024 našla odgovor, da ni splošno znano, kateri izmed njih so bolj zdravi, saj je vsak pes lahko nezdrav in je veliko odvisno od njihovih staršev. Rodovniški psi si pogosto delijo veliko enakih genov od skupnih prednikov in so pogosto vzrejeni iz zelo majhne populacije. To pomeni, da so številne genetske bolezni pogostejše pri pasemskih psih

To hipotezo sem **DELNO POTRDILA**, saj sem ugotovila, da je zdravje psov odvisno predvsem od njihovih prednikov in da lahko zbolijo vsak pes, vendar so nerodovniški psi manj dovzetni za genetske bolezni.

Hipoteza 2: Učenci se pri nabavi psa odločajo zaradi njihovega izgleda in ne karakterja.

To hipotezo sem zastavila, ker sem sama menila, da se učenci odločajo za pse zaradi njihovega izgleda in ne karakterja. S pomočjo vprašanja iz ankete: Kaj je tebi pri izbiri psa najbolj pomembno, kjer so učenci lahko izbrali več odgovorov sem ugotovila, da večini učencev pri izbiri psa ni pomembno, kako izgleda in jim je pomemben prvi vtis. 54 učencev meni, da je najbolj pomemben karakter - značaj. Sledi jim odgovor: izgled, s 36 učenci. 19 učencev je

izbralo možnost drugo. Dvanajstim je najbolj pomembna starost. Trem učencem je pomembno, da ima rodovnik. Najmanj učencem in sicer dvema je najbolj pomembno, da rodovnika nima. S tem sem ugotovila, da večini učencev ni najpomembnejši izgled, saj so na prvo mesto postavili odgovor: ni pomemben izgled – pomemben jim je prvi vtis. Na drugem mestu je bil odgovor karakter-značaj in šele na tretjem mestu izgled. Te hipoteze zato NISEM POTRDILA.

Hipoteza 3: Pri vzreji psov je pomembno zdravje staršev in parjenje psov, ki si niso v sorodu.

To hipotezo sem zastavila, ker sem predvidevala, da je pri vzreji psov pomembno zdravje staršev in parjenje psov, ki si niso v sorodu. Vzrediteljici sem v intervjuju zastavila vprašanje, na kaj vse je treba biti pozoren pri vzreji psov, na katerega mi je odgovorila, da vzreja ni tako enostavna, kot se zdi. Da je potrebno imeti veliko znanja, da veš **izbrati pravilno kombinacijo pri parjenju. Da je najbolj pomembno, da vedno strmiš k zdravju in izbiraš samo med samci, ki imajo najboljše zdravstvene izvide.** Potem veš, kakšna je tvoja samička in kaj bi pri njej lahko polepšal, kar se tiče lepote. Za vsako pasmo obstaja standard, kako mora izgledati. Izbiraš samca, ki ustreza temu. Pomemben je tudi rodovnik. V njem se vidijo vsi predniki do četrtega kolena. Tu je še veliko drugih stvari, ki jih gledamo pri samcu (karakter, kakšni so njegovi mladički...) vendar ne bom vseh naštevala. Če želiš biti dober vzreditelj, se moraš maksimalno truditi in sproti iskati nove izzive, ki bi lahko doprinesli v dobrobit pasme. V intervjuju z veterinariko je tudi ta omenila, da je **zdravje psov odvisno od njihovih prednikov.** Na spletni strani: <https://www.kosmatincki.si/blog/najbolj-zdrave-pasme-psov/> sem 30. 1. 2024 17:54 našla podatke, da so čistokrvni psi bolj omejeni, kar se tiče genetske pestrosti, saj jih lahko parimo le znotraj iste pasme. **Vzreditelji morajo zato poiskati ustrezne in primerne kombinacije, da preprečujejo parjenje v sorodstvu.** Vendar pa odgovorni vzreditelji svoje pse testirajo na prisotnost genetskih bolezni in tako močno pripomorejo k izboljšanju zdravstvenega statusa določene pasme. S pomočjo obeh intervjujev in podatkov iz teoretičnega dela, sem to hipotezo POTRDILA.

Hipoteza 4: Največ zdravstvenih težav imajo brahicefalične pasme psov.

To hipotezo sem si zastavila, ker sem veliko že slišala o brahicefaličnih pasmah in njihovih zdravstvenih težavah zato sem predvidevala, da imajo te pasme največ težav z zdravjem. V intervjuju sem veterinariki zastavila vprašanje, katere pasme imajo največ zdravstvenih težav in

zakaj, na katerega mi je odgovorila, da so to verjetno brahicefalične pasme zaradi deformiranih dihalnih poti. Prav tako sem na temo brahicefaličnih psov našla ogromno literature. To hipotezo sem zato POTRDILA.

Zdi se mi, da sem izbrala prave metode dela, saj sem našla odgovore na vprašanja, ki sem si jih zastavila in dobila dovolj podatkov, da sem lahko potrdila oziroma ovrgla hipoteze.

5. DRUŽBENA ODGOVORNOST, TRAJNOST IN NAPREDEK:

V moji raziskovalni nalogi sem veliko raziskovala o psih in njihovem zdravju. Zdi se mi, da se veliko ljudi danes odloča za nabavo psov zaradi njihovega izgleda ali iz dolgčasa in ne premislijo o tem, ali imajo dovolj časa, primerni prostor in dovolj denarja za oskrbo psa. Zaradi tega pa mnogo psov trpi. S svojo raziskovalno nalogo sem želela tudi ugotoviti, koliko učencev bi bilo pripravljeno posvojiti psa iz zavetišča, saj je veliko zavetišč prepolnih. Zdi se mi, da bi morali ljudje pred nabavo psa dobro premisliti in se pozanimati, kateri pes bi bil zanje najbolj ustrezen ter poiskati dobrega vzreditelja, saj je verjetno tudi nekaj ljudi takšnih, ki v vzreji živali z rodovnikov vidijo samo zaslužek, veliko pa je tudi ponarejanja. Če ne iščejo psa s točno določenimi lastnostmi in iščejo psa samo za družbo, lahko posvojijo psa iz zavetišča ter tako pomagajo kakšnemu psu najti nov dom.

6. ZAKLJUČEK

V svoji nalogi sem raziskala in se naučila, da je rodovnik rojstni list pasemskega psa z dokazilom o zdravih in psihično stabilnih prednikih psa in da mora pes za pridobitev rodovnika izpolnjevati določene pogoje. Ugotovila sem, da so začetki vzreje psov segali že zelo daleč v zgodovino in da so psi z načrtno vzrejo razvili določene delovne sposobnosti. Ugotovila sem tudi, da rodno knjigo čistokrvnih psov v Sloveniji vodi Kinološka zveza Slovenije in da je glavna razlika med rodovniškimi in nerodovniškimi psi v tem, da je rodovniški pes registriran pri klubu ali društvu in je mogoče izslediti njegovo družinsko zgodovino. Spoznala sem tudi, da imajo brahicefalične pasme psov najverjetneje največ zdravstvenih težav zaradi deformiranih dihalnih poti, ki so nastale z načrtnim vzrejanjem človeka. V raziskavo sem vključila tudi anketo z učenci od šestega do devetega razreda in intervju z veterinarico ter vzrediteljico.

Glavne ugotovitve moje raziskovalne naloge so:

- Ni splošno znano ali imajo rodovniški ali nerodovniški psi manj zdravstvenih težav.
- Zdravje psov je odvisno predvsem od njihovih prednikov.
- Zboli lahko vsak pes, tako rodovniški kot nerodovniški.
- Zaradi večje genetske raznolikosti so nerodovniški psi manj dovzetni za genetske bolezni kot rodovniški psi.
- Učencem naše šole pri izbiri psa najbolj pomemben prvi vtis in ne izgled psa.
- Učenci menijo, da po videzu ne moremo določiti ali ima pes rodovnik ali ne.
- Učenci menijo, da se rodovniški psi od nerodovniških razlikujejo predvsem po ceni in izgledu.
- Učenci bi bili pripravljene posvojiti psa iz zavetišča.
- Učencem je pri izbiri psa vseeno ali ima pes rodovnik ali ne.
- Pri vzreji psov je pomembno zdravje njihovih staršev in parjenje psov, ki si niso v sorodu, zato morajo vzreditelji poiskati prave kombinacije za parjenje večkrat tudi v drugih državah.
- Največ zdravstvenih težav imajo najverjetneje brahicefalični psi zaradi deformiranih dihalnih poti, ki so nastali z načrtnim vzrejanjem.

- Med najbolj zdrave pasme psov sodijo: beagle, sibirski haski, nemški kratkodlaki ptičar, border collie, avstralski govedar, čivava, veliki angleški hrt, basenji, avstralski ovčar, shiba inu.

Zgornje ugotovitve se mi zdijo zanimive. Posebej se mi zdi zanimivo, da je večini učencev pri nabavi psa vseeno ali ima ta rodovnik ali ne. Na vprašanje, zakaj bi se odločili za psa z rodovnikom, brez rodovnika ali jim je vseeno, mi je večina učencev odgovorila z “ne vem”, “ker mi je vseeno” in “ker ne vem, kaj pomeni rodovnik”. Pri tem se mi je porajalo vprašanje zakaj si učenci sploh želijo psa. V intervjuju mi je veterinarica na vprašanje ali bolj priporoča nakup rodovniškega ali nerodovniškega psa napisala odgovor, da je odvisno, zakaj želimo psa. Če ga želimo samo kot ljubljenska, za družbo, potem je vseeno. Če pa želimo psa za lov oz. psa s točno določenimi lastnostmi, bomo pri rodovniških psih imeli več uspeha z ustrežno izbiro, saj se te lastnosti preverjajo na vzrejnem pregledu staršev in se prenesejo na potomce. Po tem predvidevam, da je učencem vseeno zato, ker po večini ne iščejo točno določenega psa s točno določenimi lastnostmi, ampak jim je bolj pomembno, da imajo ljubljenska za družbo.

S svojo raziskovalno nalogo sem zadovoljna, ker se mi zdi, da sem dosegla svoj namen in potrdila oziroma ovrgla hipoteze, ki sem si jih zastavila. Tudi tema moja naloga se mi zdi zelo zanimiva. Razmišljam, da bi lahko nalogo v bodoče še vedno nadgradila s tem, da bi izvedla poskus, v katerem bi učencem pokazala slike rodovniških in nerodovniških psov in bi ugotovila, za katere bi se odločili. Lahko bi tudi izvedla anketo med učenci, s katero bi ugotovila, koliko učencev ima rodovniške in koliko ne rodovniške pse nato pa bi kakšno veterinarsko ambulanto prosila, da si en mesec zapisuje, koliko rodovniških in koliko nerodovniških psov obravnava, s čimer bi lahko ugotovila, kateri izmed njih večkrat obiščejo veterinarja zaradi zdravstvenih težav.

Z raziskovanjem sem se veliko naučila in spoznala veliko novega o psih in o izbrani temi. Pisanje mi je bilo v veselje, saj imam živali zelo rada.

7. VIRI IN LITERATURA

Knjižni viri:

Erjavec, V. at al., Lep, lepši, bolan. Ljubljana: TISK ŽNIDARIČ, 2020

Fogle, B. Enciklopedija psov. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1997

Spletni viri:

Encarni Arcoya: Evolucija psov (6. 11. 2023 18:21) Dostop na spletni strani:

<https://www.mundoperros.es/sl/evolucion-del-perro/>

Nataša Živko: Kaj je rodovnik (27. 1. 2024 15:15) Dostop na spletni strani: [https://zoo-](https://zoo-ajka.si/2022/01/27/kaj-je-rodovnik/)

[ajka.si/2022/01/27/kaj-je-rodovnik/](https://zoo-ajka.si/2022/01/27/kaj-je-rodovnik/)

Neja Rems Arzenšek: Je rodovnik res nekaj, kar je brez pomena? (29. 1. 2024 18:22) Dostop

na spletni strani: [https://www.dominvrt.si/zivali/ljubljenci/pes-pasme-psov-pasji-rodovnik-](https://www.dominvrt.si/zivali/ljubljenci/pes-pasme-psov-pasji-rodovnik-kaj-je-pasji-rodovnik-zakaj-pes-potrebuje-rodovnik-mesancki-pasja-prehrana-pasje-bolezni.html)

[kaj-je-pasji-rodovnik-zakaj-pes-potrebuje-rodovnik-mesancki-pasja-prehrana-pasje-](https://www.dominvrt.si/zivali/ljubljenci/pes-pasme-psov-pasji-rodovnik-kaj-je-pasji-rodovnik-zakaj-pes-potrebuje-rodovnik-mesancki-pasja-prehrana-pasje-bolezni.html)

[bolezni.html](https://www.dominvrt.si/zivali/ljubljenci/pes-pasme-psov-pasji-rodovnik-kaj-je-pasji-rodovnik-zakaj-pes-potrebuje-rodovnik-mesancki-pasja-prehrana-pasje-bolezni.html)

Kinološka zveza Slovenije (30. 1. 2024 7: 57) Dostop na spletni strani:

<https://www.kinoloska.si/kzs/>

Pure pet food: What is a pedigree dog? (30. 1. 2024 8:10) Dostop na spletni strani:

<https://www.purepetfood.com/blog/what-is-a-pedigree-dog>

Pet bond: Pedigree or mixed dogs? (30. 1. 2024 17:21) Dostop na spletni strani:

<https://petbond.ie/petscorner/general-news/pedigree-or-mixed-breed-dogs-2/>

Kosmatinčki.si: Najbolj zdrave pasme psov (30. 1. 2024 17:56) Dostop na spletni strani:

<https://www.kosmatincki.si/blog/najbolj-zdrave-pasme-psov/>

Viri slik:

Slika 1: Primer rodovnika 1 vir: <https://zoo-ajka.si/2022/01/27/kaj-je-rodovnik/> 1. 2. 2024
19:22

Slika 2: Primer rodovnika 2 vir: <https://zoo-ajka.si/2022/01/27/kaj-je-rodovnik/> 1. 2. 2024
19:23

Slika 3: Ocenjevanje telesnega stanja psa vir: [https://www.pesmojprijatelj.si/clanek/ocena-](https://www.pesmojprijatelj.si/clanek/ocena-telesnega-stanja-psa)
[telesnega-stanja-psa](https://www.pesmojprijatelj.si/clanek/ocena-telesnega-stanja-psa) 5.2.2024 19:00

Slika 4: Beagle vir: <https://www.thesprucepets.com/dog-breed-profile-beagle-1117938>
30.1.2024 18:07

Slika 5: Avstralski ovčar vir: <https://www.mrpet.si/pasma-avstralski-ovcar-p-16343.aspx>
30.1.2024 18:14

Slika 6: Primerjava videza mopsa leta 1915 in 2015 vir: Erjavec et al., Lep, lepši, bolan
Ljubljana, 2020 str. 24

Slika 7: Mops vir: <https://sl.wikipedia.org/wiki/Mops> 2.2.2024 14:24

8. PRILOGE

8.1. Anketa za učence

1. Vprašanje: Ali veš, kaj pomeni, da ima pes rodovnik?

Da Ne

2. Vprašanje: Ali lahko po videzu ločimo ali ima pes rodovnik ali ne?

Da Ne

3. Vprašanje: V čem misliš, da se rodovniški psi ločijo od tistih, ki nimajo rodovnika?

- Po videzu
- Po ceni
- Po karakterju
- Imajo manj bolezni
- Imajo več bolezni
- Drugo

4. Vprašanje: Če bi pri izbiri psa imel možnost izbrati med psom, ki ima rodovnik in tistim, ki ga nima, za katerega bi se odločil?

Psa z rodovnikom

Psa brez rodovnika

Vseeno mi je

5. Vprašanje: Zakaj si se tako odločil - zapiši odgovor?

6. Vprašanje: Kaj je tebi pri nabavi psa najbolj pomembno? Izbereš lahko več odgovorov.

- izgled
- karakter – značaj
- ima rodovnik
- nima rodovnika
- starost
- ni pomembno kako izgleda, pomemben je prvi vtis

- drugo

7. Vprašanje: Ali bi bil pripravljen posvojiti psa iz zavetišča?

Da Ne

8. Vprašanje: Ali veš kaj pomeni, da so pasme psov brahicefalične, kot so na primer mopsi, angleški buldogi in bostonski terierji?

Da Ne

9. Vprašanje: Bi se pri izbiri psa prej pozanimal o njegovem karakterju in zdravstvih težavah?

Da Ne

8.2. Intervju z vzrediteljico

1. Zakaj ste se odločili za vzrejo psov?
2. Kako ste se izobrazili?
3. Katero pasmo vzrejate in zakaj ste se odločili ravno za to pasmo?
4. Na kaj je vse je potrebno biti pozoren pri vzreji rodovniških psov?
5. Se cenovno to splača?
6. Kaj vse je potrebno od paritve pa do trenutka, ko gre pes k svojemu novemu lastniku?
7. Koliko stare pse oddajate?
8. Se pozanimate o bodočih lastnikih ali jih lahko kupi kdor koli?
9. Kam vse vozite živali na parjenje?
10. Kaj menite v čem so prednosti oziroma slabosti pri rodovniških psih?

8.3. Intervju z veterinaro

1. Ali bolj priporočate nabavo rodovniškega ali nerodovniškega psa in zakaj?
2. Ali imajo ne rodovniški psi v splošnem manj zdravstvenih težav?
3. Kakšne so prednosti in slabosti rodovniških psov?
4. Katere pasme imajo največ zdravstvih težav in zakaj?
5. Ali priporočate posvojitev psa iz zavetišča?
6. Kaj bi sporočili ljudem, ki se odločajo za nabavo psa?
7. Na kaj moremo biti pozorni pri nabavi rodovniškega psa?